

Nr 283.

Av fru **Sandström m. fl.**, om höjning av anslaget till förskolor för döva barn.

Enligt vad som tidigare beslutats utgår för närvarande statsbidrag till anstalt som av Kungl. Maj:t godkänts som förskola eller skolhem för döva barn med 1 200 kronor för varje barn i förskola och därjämte med 1 200 kronor för varje barn som tillika är intaget på skolhem eller genom skolans försorg åtnjuter vård och underhåll, allt per år räknat. För varje anstalt utgår dock bidrag för högst det antal barn som Kungl. Maj:t bestämmer.

För närvarande utgår sålunda anslag till fyra förskolor, nämligen i Göteborg, Stockholm, Borås och Degernäs utanför Örebro. För nästkommande budgetår har skolöverstyrelsen föreslagit, att till förskolorna utgående anslag skulle höjas med 50 000 kronor. Som motiv härför anför skolöverstyrelsen att flera nya förskolor för döva småbarn kommit till stånd eller planerats, bl. a. i Stockholm, i Östergötland och i Västerbotten. Dessa sistnämnda skolor — flera än som här angivits — har startats på Sveriges scoutförbunds initiativ och tillvunnit sig stor uppmärksamhet. Skolorna i fråga arbetar efter en metod, som i vårt land lanserats av dr Erik Wedenberg, vilken för närvarande tjänstgör på audiologiska laboratoriet på karolinska sjukhuset hos docenten L. K. A. Holmgren, vilken i årets statsverksproposition föreslagits personlig laboratur i klinisk audiologi. Såväl docenten Holmgrens som dr Wedenbergs forskningar och rön har intimt samband med möjligheten att bereda döva småbarn inte endast klinisk undersökning enligt de förbättrade metoder som nu står till buds, utan även — vilket är det väsentliga — i möjligheten att omsätta rönen i den undervisning och övning, som kan ges »döva» småbarn för att lära dessa tala hjälpligt på ett mycket tidigt stadium. Detta omhändertagande av småbarn redan från treårsåldern med möjlighet för dem som inte är totaldöva utan har vissa hörselrester kvar att lära sig tala kan ske endast om varje barn kan beredas några timmars individuell träning dagligen eller vissa dagar i veckan. Den träning det här är fråga om utgör ett komplement till dövstumsundervisningen sådan den av ålder bedrivits och ger även de barn som senare eventuellt kommer till dövstumskolor fördelen av att redan kunna tala i större eller mindre grad. Normalbegåvade barn med tillräckliga hörselrester har visat sig kunna föras fram till normalskoleundervisning.

De skolor det här är fråga om består av små enheter och är externat på samma sätt som vanliga lekskolor. De har alltså lekskolans karaktär och inte anstaltens. Som exempel på en sådan skola kan nämnas den i Skellefteå i Västerbotten. Den drives för närvarande med medel, som insamlats av Sveriges scoutförbund, men den insamling, det här är fråga om, var en engångsföreteelse, som gav medel till startandet av dylika skolor, vilket var värdefullt, då man genom dessa skolor kunde samla erfarenhet. Att intresset för verksamheten väckts visas av att vederbörande landsting på sina håll planerar övertagande av en större eller mindre del av det ekonomiska ansvaret för desamma. Sålunda har Västerbottens läns landsting för innevarande år anslagit 6 000 kronor för att verksamheten i Skellefteå må kunna fortsättas. Driften av skolan går dock till mer än denna summa, vadan man beräknat att överskjutande driftbelopp alltfört måste täckas på privat väg. Anslaget gäller endast innevarande år, och det utredes för närvarande om landstinget sedan skall kunna binda sig för dylik skolverksamhet för framtiden. Landstingets ställningstagande härtill blir dock i hög grad beroende av huruvida statsbidrag kan påräknas.

En statlig förskola har beslutats förläggas till Boden. Departementschefen erinrar om detta i sitt uttalande och hänvisar till det beslut som fattades vid 1951 års riksdag. Skolan i Boden blir en anstalt av internatkaraktär, dimensionerad för 25 barn. Den avser att träda i verksamhet hösten 1953, och det anföres, att man med denna skola, som blir av försökskaraktär, kan vinna erfarenheter bl. a. för lämplig utrustning och personaluppsättning. Utan att föregripa denna statliga försöksverksamhet kan dock framhållas, att för så små barn som det här är fråga om ofta är av stor betydelse att barnen kan bo i sina hem eller tillfälligtvis inackorderade i andra hem i stället för på en större anstalt. Det har också betydelse, att dessa med lekskolor jämförliga små enheter — exempelvis Skellefteskolan — ger barnen möjlighet till samvaro med andra barn under mera hemliknande förhållanden. Vad som framför allt är betydelsefullt är att den lärare som leder skolan har möjlighet att sysselsätta sig med varje barn under sammanlagt längre tid än som i allmänhet kan ske på en anstalt, dimensionerad för många barn.

De skolor för döva småbarn, som med ett gemensamt namn brukar kallas Sveriges scoutförbunds Wedenbergsskolor, och som nu finns på flera håll har inte endast betydelse för barnen själva under den tid de vistas i skolan. De har också mycket stor betydelse för föräldrarna. Under några timmar varje dag kan mödrarna vara fria från sina barn på samma sätt som mammor för andra lekskolebarn. I vissa fall reser barnet dagligen in till skolan, men bor i sitt hem. Mödrarna erhåller också genom sin kontakt med skolan själva undervisning i hur de även i hemmet på egen hand kan träna sina döva barn. Kurser för både mödrar och barn har på sina håll anordnats med av allt att döma mycket gott resultat.

Skolor av denna typ måste självfallet ställa sig betydligt billigare i drift än internatskolor i för ändamålet uppbyggda, större anstalter. Det bör sålunda vara av betydelse att inte endast försöksverksamhet med större anstalter för döva förskolebarn igångsättes utan att det även ges möjlighet till försöksverksamhet i den form, som de smärre lekskolorna för hörselträning erbjuder. Det borde sålunda vara av intresse för det allmänna att alla de möjligheter man har att ge de döva en bättre start i livet tillvaratages, vilket kan ske om man ger denna förskoleverksamhet de ekonomiska resurser som erfordras. Om landsting eller kommuner visar intresse för saken — vilket redan i stor utsträckning skett — bör verksamheten också kunna erhålla statligt stöd. Detta kan ske därest skolöverstyrelsens äskande på denna punkt bifalles. Skulle statsbidrag inte kunna ställas till förfogande, kan utsikterna till att landstingen övertar verksamheten minska, något som vore olyckligt för den handikappade grupp av människor det här är fråga om.

Med hänvisning till vad här anförts hemställer vi,

att riksdagen måtte bifalla den av skolöverstyrelsen äskade höjningen av anslaget till förskolor för döva barn, som finns redovisad i bilaga 10 till årets statsverksproposition under punkten 278, och sålunda för ändamålet anslå 50 000 kronor.

Stockholm den 27 januari 1953.

Ragnhild Sandström.

Helga Sjöstrand.

A. Widén.